

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКА АКАДЕМІЯ НАРОДНОГО ГОСПОДАРСТВА**

**Інститут фінансів
Кафедра казначейської справи**

О. В. Дишкант

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
до вивчення курсу “Бюджетний менеджмент”
для студентів спеціальності 7.050104 “фінанси”
всіх форм навчання**

**Тернопіль
Економічна думка
2004**

Дишкант О. В. Навчально-методичні матеріали до вивчення курсу “Бюджетний менеджмент” для студентів спеціальності 7.050104 “фінанси” всіх форм навчання. – Тернопіль: Економічна думка, 2004. – 41 с.

Відповідальна за випуск:

Кириленко О. П., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри казначейської справи ТАНГ

Рекомендовано до друку
кафедрою казначейської справи Тернопільської академії народного
господарства

Протокол № 6 від 16 листопада 2004 року

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
КУРСУ “БЮДЖЕТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ”
(очна та заочна форми навчання)

№ п/п	Теми	Кількість год.	
		лекції	практ. заняття
1.	Сутність і складові бюджетного менеджменту	2 / –	2 / –
2.	Бюджет як об’єкт бюджетного менеджменту	2 / –	4 / –
3.	Математичні методи та моделювання в бюджетному менеджменті	2 / –	2 / –
4.	Бюджетне планування в умовах переходу до ринкових відносин	4 / 2	4 / –
5.	Моделі оптимізації вибору проектів програм та заходів і розподілу бюджетних ресурсів між ними	4 / 2	4 / –
6.	Організація та проблеми виконання бюджету в сучасних умовах	4 / 2	4 / –
7.	Облікова інформація виконання бюджету як база прийняття управлінських рішень	6 / 2	4 / 2
8.	Звітність про виконання бюджету	2 / –	4 / –
9.	Контроль за формуванням і використанням фінансових ресурсів	4 / 2	2 / –
Всього годин		30/10	30 / 2

ПРОГРАМА КУРСУ “БЮДЖЕТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ”

Мета, завдання та предмет курсу

Мета: надання знань про сутність і роль бюджетного менеджменту та механізм їх функціонування; в теоретичному плані поглибити знання про організацію бюджетного процесу в державі та управління ним; у прикладному – сформуванню навички проведення операцій з виконання бюджету держави.

У сучасних умовах роль держави в розподільчих процесах змінюється. Одним із найважливіших засобів для здійснення державою зазначеної функції виступає бюджет, тому управління ним має важливе значення, особливо в період переходу до ринкових відносин.

Це визначає мету навчальної дисципліни “Бюджетний менеджмент” – вивчення функцій фінансових органів, органів законодавчої та виконавчої влади щодо бюджету та прийомів і методів, які використовують ці органи в процесі керування бюджетними ресурсами і відносинами, що виникають у процесі руху бюджетних потоків. Тільки на засадах чіткого розмежування функцій між вказаними органами, чіткої організації бюджетного процесу в державі можливо забезпечити ефективне управління бюджетом.

Завдання вивчення курсу полягають у:

- вивченні функцій і структури органів оперативного управління бюджетом;
- засвоєнні теоретичних основ організації бюджетного процесу;
- формуванні теоретичних і практичних знань щодо організації виконання дохідної та видаткової частин бюджету;
- оволодінні навичками з обліку виконання бюджету у фінансових органах, органах казначейської системи та складання бюджетної звітності;
- оволодінні методами контрольної роботи щодо виконання бюджету.

Предмет: економічні відносини, що виникають на різних рівнях адміністративно-територіальних утворень в процесі формування та використання централізованих фінансових ресурсів держави.

ВСТУП

“Бюджетний менеджмент” є дисципліною спеціалізації для підготовки магістрів з економіки за фахом “державні фінанси”. Її вивчення ґрунтується на засвоєнні блоку економічних і профільюючих дисциплін базової фінансової освіти – “фінанси”, “бюджетна система”, “податкова система”. Дисципліна має теоретично-прикладний характер.

Склад, структура, логічна послідовність викладання дисципліни.

Тема 1. Сутність і складові бюджетного менеджменту

Бюджетний менеджмент і його роль у бюджетному процесі. Визначення сутності бюджетного менеджменту. Бюджетний кодекс України як нормативна база управління бюджетним процесом і міжбюджетними відносинами. Об’єкти і суб’єкти бюджетного менеджменту. Предмет бюджетного менеджменту як навчальної дисципліни. Учасники бюджетного процесу та їх повноваження. Органи управління бюджетом. Етапи і методи управлінської діяльності в бюджетному процесі.

Складові бюджетного менеджменту: бюджетне планування, організація виконання бюджету, облік і звітність з виконання бюджету, контроль за виконанням бюджету.

Тема 2. Бюджет як об’єкт бюджетного менеджменту

Сутність і структура бюджету як об’єкта управління. Бюджет як економічна категорія. Характерні ознаки бюджетних відносин: всеохоплюючий і перерозподільний характер; законодавче регулювання; фондовий характер концентрації державних коштів. Бюджет як фінансовий план, склад і структура його доходів і видатків загального та спеціального фондів.

Бюджетна система та її принципи. Склад і структура бюджетної системи України. Зведений бюджет. Складові частини бюджету. Принципи бюджетної системи України.

Бюджетна класифікація: класифікація доходів; класифікація видатків; класифікація фінансування бюджету; класифікація боргу.

Бюджетний дефіцит; його причини, наслідки та межі. Джерела фінансування бюджетного дефіциту. Бюджетний профіцит. Внутрішні та зовнішні запозичення бюджету, право на їх здійснення. Гарантії щодо виконання боргових зобов’язань. Граничний обсяг боргу.

Бюджетний процес: стадії, учасники бюджетного процесу; розпорядники бюджетних коштів; бюджетні призначення; резервний фонд бюджету.

Бюджет як централізований фонд грошових коштів держави. Організація і завдання управління бюджетними потоками.

Тема 3. Математичні методи та моделювання в бюджетному менеджменті

Поняття моделі та моделювання в управлінні бюджетним процесом. Теоретичні основи математичного моделювання формування та виконання бюджету. Класифікація економіко-математичних моделей. Принципи та етапи побудови економіко-математичних моделей у бюджетному менеджменті. Управління бюджетним процесом як об'єкт математичного моделювання.

Тема 4. Бюджетне планування в умовах переходу до ринкових відносин

Економічні основи бюджетного планування. Бюджетне планування як складова частина фінансового, його зміст, принципи і завдання. Методи бюджетного планування. Рівні й етапи бюджетного планування. Вдосконалення бюджетного планування і регулювання бюджетів на основі розширення самостійності адміністративно-територіальних формувань.

Організація бюджетного процесу на стадії складання проектів бюджетів. Підготовча робота до складання проекту бюджету. Схвалення або взяття до відома “Основних напрямів бюджетної політики” на наступний бюджетний період.

Характеристика основних етапів розробки проекту бюджету. Нормативні положення з підготовки бюджетних запитів. Підготовка, розробка й аналіз бюджетних запитів і формування пропозицій проекту Державного бюджету України.

Відповідальність Міністерства фінансів України і фінансових органів за порушення Бюджетного кодексу. Бюджетні запити і планування видатків на економічну діяльність держави. Планування державних дотацій і субсидій.

Розгляд проекту Державного бюджету в Кабінеті Міністрів України та прийняття постанови щодо схвалення проекту закону про Державний бюджет України. Представлення проекту бюджету Верховній Раді України, його розгляд у комісіях і комітетах.

Представлення проекту Державного бюджету України на сесії Верховної Ради України. Порядок внесення доповнень і зауважень до проекту бюджету у першому та другому читаннях. Затвердження Державного бюджету України. Закон про Державний бюджет України та його зміст. Внесення змін до Закону про Державний бюджет України.

Порядок складання проектів рішень про місцевий бюджет, їх взаємозв'язок із проектом Державного бюджету України. Інформація для складання проектів рішень про місцеві бюджети. Зміст і складові рішення про місцеві бюджети.

Доходи, що закріплюються за бюджетами місцевого самоврядування та враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів. Склад доходів бюджету Автономної Республіки Крим, обласних і районних бюджетів, які враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів. Регулювання міжбюджетних відносин.

Види видатків на здійснення повноважень і джерела їх формування.

Критерії розмежування видатків між місцевими бюджетами.

Розгляд проекту рішення про місцевий бюджет у місцевій державній адміністрації чи виконавчому органі відповідної ради, внесення в нього поправок і зауважень. Затвердження місцевих бюджетів.

Тема 5. Моделі оптимізації вибору проектів програм та заходів і розподілу бюджетних ресурсів між ними

Вибір портфеля проектів програм і заходів, що фінансуються за рахунок бюджетних коштів за умови подільності проектів. Вибір портфеля проектів, що фінансуються за рахунок бюджетних коштів за умови неподільності проектів. Моделювання змішаного фінансування та визначення величини пайової участі бюджетних ресурсів загального та спеціального фондів.

Тема 6. Організація та проблеми виконання бюджету в сучасних умовах

Поняття та принципи виконання бюджету. Органи, що забезпечують виконання бюджету, розподіл функцій між ними. Стадії виконання бюджету за доходами.

Розпис доходів і видатків як основа виконання бюджету, порядок і терміни його складання, внесення змін і доповнень. Бюджетна класифікація доходів і видатків, її роль у бюджетному процесі та виконанні бюджету. Склад доходів Державного бюджету України та місцевих бюджетів.

Система справляння доходів бюджету. Розрахунки юридичних і фізичних осіб з бюджетом. Документообіг, пов'язаний із мобілізацією доходів.

Податковий менеджмент. Основи та організація податкової роботи. Правове регламентування встановлення і справляння податків. Порядок і форми розрахунків із бюджетом.

Звірка доходів між податковими органами й органами Державного казначейства України та фінансовими органами .

Стадії виконання Державного бюджету України за видатками. Поняття бюджетного призначення як повноваження, що надане головному розпоряднику бюджетних коштів. Кошторис бюджетної установи та його відповідність розпису Державного бюджету України. Бюджетні зобов'язання, які беруться розпорядниками коштів, і проведення видатків у бюджетних асигнуваннях.

Розпорядники коштів, їх права та обов'язки. Ступені розпорядників коштів за Державним бюджетом України та місцевими бюджетами.

Документообіг у процесі проведення видатків із Державного бюджету України та місцевих бюджетів. Касове виконання бюджету. Системи касового виконання бюджету: банківська, казначейська, змішана.

Органи, які беруть участь у касовому виконанні бюджету, розподіл функцій між ними. Касове виконання дохідної частини бюджету. Грошові кошти бюджету. Джерела формування та напрямки використання грошових коштів бюджету.

Касове виконання видаткової частини бюджету. Регулювання

міжбюджетних потоків. Захищені статті видатків бюджету.

Бюджетні трансферти. Субвенції, дотації; порядок їх виділення та перерахування. Взаємні розрахунки між бюджетами, причини їх виникнення та порядок проведення. Документообіг.

Вилучення коштів на користь Державного бюджету України.

Тема 7. Облікова інформація виконання бюджету як база прийняття управлінських рішень

Завдання обліку виконання бюджету: фінансових операцій; активів; фінансових зобов'язань держави. Суб'єкти формування облікової інформації касового та фактичного виконання бюджету.

Облік активів і зобов'язань у процесі виконання бюджету в органах Державного казначейства України. Організація синтетичного та аналітичного обліку виконання бюджету. Значення аналітичного обліку для оперативного керівництва (контролю) виконання бюджету.

Бухгалтерські документи, порядок їх складання, перевірки й обробки. Облікові реєстри, їх роль у бухгалтерському обліку виконання бюджету. Хронологічний і систематичний записи. Порядок зберігання бухгалтерських документів та облікових реєстрів.

Баланс виконання бюджету, його будова. План рахунків поточного бухгалтерського обліку виконання Державного бюджету України та місцевих бюджетів. Характеристика рахунків.

Облік грошових коштів і доходів бюджету. Рахунки, призначені для обліку грошових коштів і доходів Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим і місцевих бюджетів. Аналітичний облік грошових коштів і доходів бюджету.

Облік видатків бюджету. Облік грошових коштів. Облік витрат, які здійснюють розпорядники коштів. Облік видатків бюджету на капіталовкладення.

Функції бухгалтерських служб фінансових органів в організації обліку виконання бюджетів і кошторисів видатків установ. Облік касових видатків бюджету у фінансових органах. Облік бюджетних коштів, які призначені для оплати рахунків і видачі готівкою.

Облік взаємних розрахунків у період виконання бюджетів із переданих та одержаних коштів. Рахунки, призначені для обліку взаємних розрахунків і коштів – переданих та одержаних.

Визначення результатів виконання бюджету. Річні заключення рахунків поточного обліку виконання бюджету, підготовча робота. Рахунки, призначені для відбиття результатів виконання бюджету. Складання заключного балансу з виконання бюджету.

Особливості обліку виконання сільських і селищних бюджетів.

Тема 8. Звітність про виконання бюджету

Зведення, складання та надання звітності про виконання Державного бюджету України. Періодичність бюджетної звітності: оперативна, місячна,

квартальна та річна. Форми бюджетної звітності, порядок їх складання, подання та затвердження.

Звітність розпорядників коштів про використання бюджетних коштів, одержаних із Державного бюджету України та місцевих бюджетів. Склад звітних документів, терміни і порядок їх подання.

Звітність органів Державного казначейства України про виконання Державного бюджету України. Оперативна звітність. Склад звітних документів, терміни і порядок їх подання.

Звітність фінансових органів про виконання місцевих бюджетів. Склад звітних документів, терміни і порядок їх подання.

Розгляд звіту про виконання закону про Державний бюджет України. Висновки Рахункової палати України щодо використання коштів Державного бюджету України.

Тема 9. Контроль за формуванням і використанням фінансових ресурсів

Органи бюджетного контролю, їх повноваження. Повноваження Верховної Ради України щодо контролю за дотриманням бюджетного законодавства.

Рахункова палата України, її функції, права та завдання в організації контролю за дотриманням бюджетного законодавства. Структура Рахункової палати України.

Повноваження Міністерства фінансів України щодо контролю за дотриманням бюджетного законодавства на всіх стадіях бюджетного процесу Державного бюджету України та місцевих бюджетів.

Державне казначейство України як суб'єкт контролю за дотриманням бюджетного законодавства в процесі виконання Державного бюджету України та місцевих бюджетів.

Державна контрольно-ревізійна служба в Україні, її завдання. Контрольно-ревізійне управління, його функції та структура.

Контрольно-ревізійна робота з планування та виконання бюджету, її завдання та напрямки. Організація та планування ревізій і перевірок. Порядок проведення ревізій фінансових органів щодо складання і виконання бюджету. Оформлення та реалізація результатів ревізій.

Державна податкова адміністрація України, її функції, права та структура. Податкова звітність, порядок і методи її перевірки. Камеральні перевірки податкових декларацій і звітів. Документальні перевірки правильності розрахунків із бюджетом. Оформлення результатів податкових перевірок і їх використання в управлінні доходами бюджетів.

Митні органи України, їх функції та повноваження. Митне оформлення. Контроль митних органів за сплатою мита і митних платежів. Особливості контролю за переміщенням через митний кордон підакцизних товарів.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Сутність і складові бюджетного менеджменту (2 год.)

1. Сутність і зміст бюджетного менеджменту як підсистеми фінансового менеджменту.
2. Об'єкт і суб'єкт системи управління бюджетом.
3. Предмет бюджетного менеджменту як навчальної дисципліни.
4. Нормативно-правова база управління бюджетом.
5. Бюджетний кодекс України як основа визначення засад організації бюджетного процесу.
6. Система управління бюджетом:
  - органи управління бюджетом;
  - етапи та методи, які використовують у бюджетному процесі.
7. Складові бюджетного менеджменту: взаємозв'язок його функцій і складових.

Основні терміни: бюджетний менеджмент, фінансовий менеджмент, бюджет, бюджетний процес, суб'єкт управління, об'єкт управління, Бюджетний кодекс України.

Завдання для самостійної роботи: використовуючи рекомендовану літературу, ознайомтесь з організацією управління бюджетним процесом.

Проблемні питання:

1. Дискусійні питання сутності і функцій бюджету.
2. Взаємозв'язок функцій і складових бюджетного менеджменту.

Рекомендована література

1. Конституція України: Затверджена Верховною Радою України 28 червня 1996 року. – К., 1996.
2. Закон України “Бюджетний кодекс України” від 21 червня 2001 р. № 2542-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 37.
3. Закон України “Про Державний бюджет України на 2004 рік”. – К., 2003.
4. Закон України “Про гуманітарну допомогу” від 22 жовтня 1999 р. № 1192-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 51.
5. Указ Президента України “Про Державне казначейство України” від 27 квітня 1995 р. № 335/95 // Фінанси України. – 1996. – № 7.
6. Указ Президента України “Про зміцнення фінансової дисципліни та запобігання правопорушенням у бюджетній сфері” від 11 січня 2002 р. № 6 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 52.
7. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання

- кошторисів бюджетних установ” від 28 лютого 2002 р. № 228 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 9.
8. Положення про Державне казначейство України: Затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 31 липня 1995 р. № 590. // Фінанси України. – 1996. – № 7.
  9. Порядок взаємодії між органами Державного казначейства України та органами державної податкової служби України в процесі виконання державного та місцевих бюджетів за доходами: Затверджений наказом Державного казначейства України та Державної податкової адміністрації України від 25 квітня 2002 р. № 74/194.
  10. Наказ Міністерства фінансів України “Про бюджетну класифікацію та її запровадження” від 27 грудня 2001 р. № 604.
  11. Кодекс Міжнародного валютного фонду щодо належної практики забезпечення прозорості в бюджетно-податковій сфері: Прийнятий Виконавчою радою МВФ 23 березня 2001 р.
  12. Брігхем С. Ф. Основи фінансового менеджменту / Пер. з англ. – К.: Молодь, 1997. – 1000 с.
  13. Глухов В. В., Бахрамов Ю. М. Финансовый менеджмент: Учебное пособие. – СПб., 1995.
  14. Опарін В. М., Сафонова Л. Д. Сутність і складові бюджетного менеджменту // Фінанси України. – 1998. – № 2. – С. 60–66.
  15. Юрій С. І., Стоян В. І., Мац М. Й. Казначейська система: Підручник. – Тернопіль: Карт-бланш, 2002. – 590 с.

Тема 2. Бюджет як об’єкт бюджетного менеджменту (4 год.)

Перше заняття

1. Сутність бюджету, як економічної категорії.
2. Характерні ознаки бюджетних відносин: всеохоплюючий і перерозподільний характер, законодавче регулювання, концентрація державних коштів.
3. Бюджет як фінансовий план, склад і структура його доходів і видатків.
4. Структура бюджетної системи.
5. Бюджетна класифікація доходів і видатків.
6. Бюджетний дефіцит, його причини, наслідки та межі.
7. Складові частини бюджету.

Друге заняття

1. Бюджет як централізований фонд грошових коштів держави. Організація та завдання управління бюджетними потоками.
2. Бюджетна система та її принципи.
3. Розмежування доходів і видатків між бюджетами, взаємовідносини між бюджетами.
4. Право на здійснення внутрішніх і зовнішніх запозичень.
5. Гарантії щодо виконання боргових зобов’язань.

6. Граничний обсяг державного боргу.

Основні терміни: бюджетні відносини, загальний фонд бюджету, спеціальний фонд бюджету, державний бюджет України, місцеві бюджети, бюджетний дефіцит, бюджетна політика, бюджетний борг, бюджетна система, бюджетна класифікація.

Завдання для самостійної роботи: використовуючи рекомендовану літературу, ознайомтесь із розмежуванням доходів і видатків та взаємовідносинами між бюджетами.

Проблемні питання:

1. Роль бюджету в соціально-економічному розвитку держави.
2. З'ясуйте причини, наслідки та межі бюджетного дефіциту.
3. Визначте за Бюджетним кодексом України основні норми, які легітимізують самостійність бюджетів.

Рекомендована література

1. Конституція України: Затверджена Верховною Радою України 28 червня 1996 року. – К., 1996.
2. Закон України “Бюджетний кодекс України” від 21 червня 2001 р. № 2542-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 37.
3. Закон України “Про Державний бюджет України на 2004 рік”. – К., 2003.
4. Закон України “Про гуманітарну допомогу” від 22 жовтня 1999 р. № 1192-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 51.
5. Указ Президента України “Про Державне казначейство України” від 27 квітня 1995 р. № 335/95 // Фінанси України. – 1996. – № 7.
6. Указ Президента України “Про зміцнення фінансової дисципліни та запобігання правопорушенням у бюджетній сфері” від 11 січня 2002 р. № 6 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 52.
7. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ” від 28 лютого 2002 р. № 228 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 9.
8. Положення про Державне казначейство України: Затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 31 липня 1995р. № 590 // Фінанси України. – 1996. – № 7.
9. Порядок взаємодії між органами Державного казначейства України та органами державної податкової служби України в процесі виконання державного та місцевих бюджетів за доходами: Затверджений наказом Державного казначейства України та Державної податкової адміністрації України від 25 квітня 2002 р. № 74/194.
10. Про бюджетну класифікацію та її запровадження: Наказ Міністерства фінансів України від 27 грудня 2001 р. № 604.

11. Кодекс Міжнародного валютного фонду щодо належної практики забезпечення прозорості в бюджетно-податковій сфері: Прийнятий Виконавчою радою МВФ 23 березня 2001 р.
12. Опарін В. М., Сафонова Л. Д. Сутність і складові бюджетного менеджменту // Фінанси України. – 1998. – № 2. – С. 60–66.
13. Юрій С. І., Стоян В. І., Мац М. Й. Казначейська система: Підручник. – Тернопіль: Карт-бланш, 2002. – 590 с.

Тема 3. Математичні методи та моделювання в менеджменті (2 год.)

1. Поняття моделі та моделювання в управлінні.
2. Теоретичні основи математичного моделювання.
3. Класифікація економіко-математичних моделей.
4. Принципи та етапи побудови економіко-математичних моделей у менеджменті.
5. Управління як об'єкт математичного моделювання.

Основні терміни: математичне моделювання в управлінні, економіко-математичні моделі, об'єкт моделювання, класифікація економіко-математичних моделей.

Завдання для самостійної роботи: використовуючи рекомендовану літературу, опишіть основні завдання оптимального планування.

Проблемні питання:

1. Обґрунтуйте сутність загальних принципів економіко-математичного моделювання.
2. Охарактеризуйте поняття “економіко-математична модель”.
3. Дайте тлумачення загальних принципів економіко-математичного моделювання.

Рекомендована література

1. Григор'єва Т. В., Ткаченко І. С. Економіко-математичне моделювання структури малого бізнесу сфери послуг на регіональному рівні. – Тернопіль: Економічна думка, 1999. – 151с.
2. Дишкант М. В. Аналіз інвестиційних проектів нематеріальних активів // Міжвідомчий науковий збірник: Вип. 65 / Відп. ред. М. Г. Твердохліб. – К.: КНЕУ, 2001. – С. 80–87.
3. Дишкант М. В. Фінансове забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності // Вісник Тернопільської академії народного господарства. – 2000. – № 9. – С. 239–243.
4. Жданов С. А. Экономические модели и методы в управлении. – М.: Дело и сервис, 1998. – 176 с.
5. Іващук О. Т. Економетричні методи і моделі: Навчальний посібник. – Тернопіль: Економічна думка, 2002. – 348 с.

6. Лященко І. М. Економіко-математичні методи та моделі сталого розвитку. – К.: Вища школа, 1999. – 234 с.
7. Мелкумов Я. С. Экономическая оценка эффективности инвестиций и финансовых инвестиционных проектов. – М.: Дело и сервис, 1997. – 160 с.
8. Эддоус М., Стэнсфилд Р. Методы принятия решений / Пер. с англ. под ред. чл.-кор. РАН И. И. Елисеевой. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1997. – 590 с.
9. Яковлев А. И. Проектный анализ инвестиций и инноваций. – Харьков: Бизнес-Информ, 1999. – 113 с.

Тема 4. Бюджетне планування в умовах переходу до ринкових відносин (4 год.)

Перше заняття

1. Бюджетне планування як складова частина фінансового, його зміст, принципи і завдання.
2. Методи бюджетного планування. Рівні та етапи бюджетного планування.
3. Управлінські рішення та їх роль у бюджетному менеджменті на етапі прогнозних розрахунків доходів і видатків бюджету.
4. Організація бюджетного планування. Характеристика основних етапів розробки проекту бюджету.
5. Розгляд проекту Державного бюджету України в Кабінеті Міністрів України.
6. Затвердження Державного бюджету України. Закон про Державний бюджет України та його зміст.

Друге заняття

1. Порядок складання проектів місцевих бюджетів, їх взаємозв'язок із проектом Державного бюджету України стосовно бюджетної реформи в країні.
2. Зміст проектів рішень про місцевий бюджет і матеріалів, які додаються до нього. Затвердження місцевих бюджетів.
3. Завдання та методологія планування доходів і видатків бюджету. Інформаційне забезпечення планування.
4. Розподіл обсягів міжбюджетних трансфертів між Державним бюджетом України та місцевими бюджетами.
5. Основи кошторисного планування.

Основні терміни: бюджетна політика, проект бюджету, проекти рішень про місцевий бюджет, Закон про Державний бюджет, міжбюджетні трансферти, кошторисне планування.

Завдання для самостійної роботи: використовуючи рекомендовану літературу ознайомтесь з діючою практикою розгляду проекту Державного бюджету України в Кабінеті Міністрів.

Проблемні питання:

1. На основі вивчення чинного законодавства обґрунтуйте противоріччя і неузгодженість окремих положень управління бюджетним процесом.

2. Управлінські рішення та їх роль у бюджетному менеджменті на етапі прогнозних розрахунків доходів і видатків бюджету.

3. Об'єктивні та суб'єктивні чинники розподілу обсягів міжбюджетних трансфертів між Державним бюджетом України та місцевими бюджетами.

Рекомендована література

1. Конституція України: Затверджена Верховною Радою України 28 червня 1996 року. – К., 1996.
2. Закон України “Бюджетний кодекс України” від 21 червня 2001 р. № 2542-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 37.
3. Закон України “Про Державний бюджет України на 2004 рік”. – К., 2003.
4. Закон України “Про гуманітарну допомогу” від 22 жовтня 1999 р. № 1192-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 51.
5. Указ Президента України “Про зміцнення фінансової дисципліни та запобігання правопорушенням у бюджетній сфері” від 11 січня 2002 р. № 6 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 52.
6. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ” від 28 лютого 2002 р. № 228 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 9.
7. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження переліку груп власних надходжень бюджетних установ, вимог щодо їх утворення та напрямів використання” від 17 травня 2002 р. № 659.
8. Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження Формату та регламенту обміну інформацією між регіональними фінансовими органами та регіональними органами Державного казначейства України” від 2 вересня 2003 р. № 527.
9. Наказ Міністерства фінансів України “Про бюджетну класифікацію та її запровадження” від 27 грудня 2001 р. № 604.
10. Кодекс Міжнародного валютного фонду щодо належної практики забезпечення прозорості в бюджетно-податковій сфері: Прийнятий Виконавчою радою МВФ 23 березня 2001 р.
11. Юрій С. І., Бескид Й. М. Бюджетна система України: Навчальний посібник. – К.: НІОС, 2000.
12. Юрій С. І., Стоян В. І., Мац М. Й. Казначейська система: Підручник. – Тернопіль: Карт-бланш, 2002. – 590 с.

Тема 5. Моделі оптимізації вибору проектів і розподілу бюджетних ресурсів між ними (2 год.)

1. Вибір портфеля проектів, які фінансуються за рахунок бюджетних коштів за умови подільності проектів.

2. Вибір портфеля проектів, які фінансуються за рахунок бюджетних коштів за умови неподільності проектів.
3. Моделювання змішаного фінансування та визначення величини пайової участі бюджетних ресурсів.

Основні терміни: портфель проектів, подільність проектів, неподільність проектів, бюджетні кошти, моделювання змішаного фінансування.

Завдання для самостійної роботи: використовуючи рекомендовану літературу, обґрунтуйте обмеження моделі вибору портфеля проектів і вкажіть, чим вони відрізняються у випадках подільності і неподільності проектів.

Проблемні питання:

1. В яких межах може змінюватися частка реалізації проекту за умови подільності проекту?
2. Який вигляд має цільова функція оптимізаційної моделі визначення величини пайової участі бюджетних ресурсів при змішаному фінансуванні?
3. Обґрунтуйте поняття соціально-економічної вигоди від вкладання бюджетних ресурсів.

Рекомендована література

1. Дишкант М. В. Моделювання змішаного фінансування регіональних інноваційно-інвестиційних проектів // Збірник наукових праць: Вип 9. – Тернопіль: Економічна думка, 2001. – С. 242–245.
2. Жданов С. А. Экономические модели и методы в управлении. – М.: Дело и сервис, 1998. – 176 с.
3. Іващук О. Т. Економетричні методи і моделі: Навчальний посібник. – Тернопіль: Економічна думка, 2002. – 348 с.
4. Мелкумов Я. С. Экономическая оценка эффективности инвестиций и финансовых инвестиционных проектов. – М.: Дело и сервис, 1997. – 160 с.
5. Эддоус М., Стэнсфилд Р. Методы принятия решений / Пер. с англ. под ред. чл.-кор. РАН И. И. Елисейевой. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1997. – 590 с.
6. Яковлев А. И. Проектный анализ инвестиций и инноваций. – Харьков: Бизнес-Информ, 1999. – 113 с.

Тема 6. Організація та проблеми виконання бюджету в сучасних умовах (4 год.)

Перше заняття

1. Поняття та принципи виконання бюджету. Органи, що забезпечують виконання бюджету, розподіл функцій між ними.
2. Розпис доходів і видатків як основа виконання бюджету, порядок і терміни його складання, внесення змін і доповнень.
3. Бюджетна класифікація доходів і видатків, її роль у бюджетному процесі та виконанні бюджету.

4. Система справляння доходів бюджету. Розрахунки юридичних і фізичних осіб із бюджетом.
5. Документообіг, пов'язаний із мобілізацією доходів.
6. Податковий менеджмент. Правове регламентування встановлення та справляння податків.

Друге заняття

1. Стадії виконання Державного бюджету України за видатками.
2. Бюджетне призначення як повноваження, надане головному розпоряднику бюджетних коштів.
3. Бюджетні зобов'язання, які беруться розпорядниками коштів, і проведення видатків у межах бюджетних асигнувань.
4. Системи касового виконання бюджету: банківська, казначейська, змішана.
5. Касове виконання дохідної та видаткової частин бюджету.
6. Бюджетні трансферти. Взаємні розрахунки між бюджетами, причини їх виникнення та порядок проведення. Документообіг.

Основні терміни: принципи виконання бюджету, розпис доходів і видатків, система справляння доходів бюджету, мобілізація доходів, податковий менеджмент, бюджетні асигнування, призначення, касове виконання бюджету.

Завдання для самостійної роботи: на основі щорічних законів про Державний бюджет України проаналізуйте розвиток міжбюджетних відносин в нашій державі.

Проблемні питання:

1. Розпис доходів і видатків як основа виконання бюджету, порядок і терміни його складання, внесення змін і доповнень.
2. Організація виконання місцевого бюджету.
3. Взаємні розрахунки між бюджетами, причини їх виникнення та порядок проведення.

Рекомендована література

1. Конституція України: Затверджена Верховною Радою України 28 червня 1996 року. – К., 1996.
2. Закон України “Бюджетний кодекс України” від 21 червня 2001 р. № 2542-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 37.
3. Закон України “Про Державний бюджет України на 2004 рік”. – К., 2003.
4. Закон України “Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти” від 22 лютого 2000 р. № 1490-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 20.
5. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти” від 16 січня 2003 р. № 434-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 14.

6. Указ Президента України “Про зміцнення фінансової дисципліни та запобігання правопорушенням у бюджетній сфері” від 11 січня 2002 р. № 6 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 52.
7. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ” від 28 лютого 2002 р. № 228 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 9.
8. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження переліку груп власних надходжень бюджетних установ, вимог щодо їх утворення та напрямів використання” від 17 травня 2002 р. № 659.
9. Постанова Кабінету Міністрів України “Про порядок повернення бюджетних коштів, отриманих як субвенція, до відповідного бюджету в разі їх нецільового використання” від 11 квітня 2002 р. № 495.
10. Порядок взаємодії між органами Державного казначейства України та органами державної податкової служби України в процесі виконання державного та місцевих бюджетів за доходами: Затверджений наказом Державного казначейства України та Державної податкової адміністрації України від 25 квітня 2002 р. № 74/194.
11. Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження Формату та регламенту обміну інформацією між регіональними фінансовими органами та регіональними органами Державного казначейства України” від 2 вересня 2003 р. № 527.
12. Наказ Міністерства фінансів України “Про бюджетну класифікацію та її запровадження” від 27 грудня 2001 р. № 604.
13. Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету” від 28 січня 2002 р. № 57.
14. Кодекс Міжнародного валютного фонду щодо належної практики забезпечення прозорості в бюджетно-податковій сфері: Прийнятий Виконавчою радою МВФ 23 березня 2001 р.

Тема 7. Облікова інформація виконання бюджету як база прийняття управлінських рішень (6 год.)

Перше заняття

1. Завдання обліку виконання бюджету у фінансових органах.
2. Організація синтетичного й аналітичного обліку виконання бюджету.
3. Значення аналітичного обліку для оперативного керівництва виконання бюджету.
4. Бухгалтерські документи, облікові реєстри, порядок їх складання, перевірки й обробки.

5. Баланс виконання бюджету, його будова.
6. План рахунків поточного бухгалтерського обліку виконання Державного бюджету України та місцевих бюджетів.

Друге заняття

1. Облік грошових коштів і доходів бюджету.
2. Облік видатків бюджету.
3. Облік взаємних розрахунків у період виконання бюджетів з переданих та одержаних коштів.
4. Визначення результатів виконання бюджету. Складання заключного балансу з виконання бюджету.
5. Особливості обліку виконання бюджетів місцевого самоврядування.

Третє заняття

1. Організація обліку виконання бюджету в органах Державного казначейства України.
2. Облік доходів Державного бюджету України казначейською системою.
3. Облік касового виконання видатків Державного бюджету України казначейською системою.
4. Облік операцій із виконання місцевих бюджетів в органах казначейства.
5. Облік річного заключення рахунків за місцевими бюджетами.

Основні терміни: облік виконання бюджет, касове виконання доходів бюджету, баланс виконання бюджету, звітність про виконання бюджету, річне заключення рахунків.

Завдання для самостійної роботи: ознайомтеся з положенням про облік касових доходів і видатків бюджету у фінансових органах і казначейській системі.

Проблемні питання:

1. Обґрунтуйте проблеми інформаційного забезпечення касового виконання бюджету казначейською системою.
2. Дайте оцінку практичній реалізації принципу об'єктивності і прозорості у міжбюджетних відносинах.
3. Ваші міркування щодо вдосконалення формування облікової інформації як об'єкта управління виконання бюджету.

Рекомендована література

1. Закон України “Бюджетний кодекс України” від 21 червня 2001 р. № 2542-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 37.
2. Закон України “Про Державний бюджет України на 2004 рік”. – К., 2003.
3. Закон України “Про внесення змін до Кримінального і Кримінально-процесуального кодексів України щодо посилення боротьби порушеннями бюджетного законодавства” від 7 жовтня 1997 р № 552/97.
4. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16 липня 1999р. № 996-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 40.
5. Указ Президента України “Про Державне казначейство України” від 27 квітня 1995 р. № 335/95 // Фінанси України. – 1996. – № 7.
6. Указ Президента України “Про зміцнення фінансової дисципліни та запобігання правопорушенням у бюджетній сфері” від 11 січня 2002 р. № 6 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 52.
7. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ” від 28 лютого 2002 р. № 228 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 9.
8. Наказ Державного казначейства України “Про затвердження порядку обліку зобов’язань розпорядників коштів бюджету в органах Державного казначейства” від 19 жовтня 2000 р. № 103 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 44.
9. Наказ Державного казначейства України “Про затвердження Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності виконання державного та місцевих бюджетів в органах Державного казначейства України” від 28 листопада 2000 р. № 119.
10. Наказ Міністерства фінансів України “Про бюджетну класифікацію та її запровадження” від 27 грудня 2001 р. № 604.
11. Наказ Державного казначейства України “Про затвердження Порядку відображення в обліку операцій в іноземній валюті” від 24 липня 2001 р. № 126.
12. Постанова правління Національного банку України “Про затвердження положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні” від 19 лютого 2001р. № 72.

Тема 8. Звітність про виконання бюджету (4 год.)

Перше заняття

1. Звітність про виконання бюджету як складова бюджетного менеджменту.
2. Організація, види та форми бюджетної звітності.
3. Склад документів бюджетної звітності, порядок їх складання, подання та затвердження.
4. Звітність розпорядників коштів. Склад звітних документів, терміни і порядок їх подання.

Друге заняття

1. Оперативна звітність органів Державного казначейства України про виконання Державного бюджету України.
2. Склад і суб'єкти подання оперативної звітності про виконання місцевих бюджетів.
3. Звітність фінансових органів про виконання місцевих бюджетів.
4. Порядок затвердження звіту про виконання Державного бюджету України.

Основні терміни: бюджетна звітність, оперативна звітність, суб'єкти фінансової звітності, звітність розпорядників коштів.

Завдання для самостійної роботи: на основі звіту про виконання Державного бюджету України проаналізуйте касове виконання бюджету за доходами і видатками, обґрунтуйте пропозиції щодо його покращення.

Проблемні питання:

1. Порядок затвердження звіту про виконання Державного бюджету України.
2. Оперативна звітність органів Державного казначейства про виконання Державного бюджету України.
3. Звітність фінансових органів про виконання місцевих бюджетів.

Рекомендована література

1. Закон України “Бюджетний кодекс України” від 21 червня 2001 р. № 2542-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 37.
2. Закон України “Про Державний бюджет України на 2004 рік”. – К., 2003.
3. Закон України “Про джерела фінансування органів державної влади” від 30 червня 1999 р. № 783-XI.
4. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16 липня 1999р. № 996-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 40.
5. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження переліку груп власних надходжень бюджетних установ, вимог щодо їх утворення та напрямів використання” від 17 травня 2002 р. № 659.
6. Порядок ведення Міністерством фінансів України обліку державного боргу та операцій, пов'язаних з ним: Затверджений наказом Міністерства фінансів України від 22 січня 2001 р. № 42.
7. Наказ Міністерства Фінансів України “Про подання державними податковими інспекціями та фінансовими органами звітів та інформації Державному казначейству України” від 29 березня 1996 р. № 53 //Збірник нормативних актів. – К., 1996.

8. Наказ Державного казначейства України “Про затвердження Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності виконання державного та місцевих бюджетів в органах Державного казначейства України” від 28 листопада 2000 р. № 119.
9. Наказ Міністерства фінансів України “Про бюджетну класифікацію та її запровадження” від 27 грудня 2001 р. № 604.

Тема 9. Контроль за формуванням і використанням фінансових ресурсів (2 год.)

1. Сутність та призначення фінансового контролю, його роль у бюджетному менеджменті.
2. Види, форми та методи бюджетного контролю.
3. Органи контролю, їх повноваження за дотриманням бюджетного законодавства.
4. Рахункова палата України, її функції, права та завдання в організації контролю за виконанням бюджету.
5. Державна контрольно-ревізійна служба в Україні, її завдання.
6. Податковий контроль і його організація в Україні.
7. Контроль Державного казначейства України за виконанням бюджету.

Основні терміни: фінансовий контроль, бюджетний контроль, Рахункова палата України, Державна контрольно-ревізійна служба в Україні, податковий контроль, контроль Державного казначейства України.

Завдання для самостійної роботи: вивчіть положення чинних нормативних актів щодо організації фінансового контролю в Україні.

Проблемні питання:

1. Сутність і призначення фінансового контролю, його роль у бюджетному менеджменті.
2. Рахункова палата України, її функції, права і завдання в організації контролю за виконанням бюджету.
3. Контроль Державного казначейства України за виконанням бюджету.

Рекомендована література

1. Конституція України: Затверджена Верховною Радою України 28 червня 1996 року. – К., 1996.
2. Закон України “Бюджетний кодекс України” від 21 червня 2001 р. № 2542-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 37.
3. Закон України “Про Державний бюджет України на 2004 рік”. – К., 2003.
4. Закон України “Про внесення змін до Кримінального і Кримінально-процесуального кодексів України щодо посилення боротьби порушеннями бюджетного законодавства” від 7 жовтня 1997 р. № 552/97.

5. Закон України “Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні” від 5 лютого 1998 р. № 83/98.
6. Закон України “Про Рахункову палату Верховної Ради України” від 11 липня 1996 р. № 315/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 45.
7. Порядок взаємного інформування органів державної контрольно-ревізійної служби України та органів державної податкової служби України про факти фінансових порушень та вжиті заходи: Затверджений наказом Головного КРУ та ДПА України від 22 грудня 2002 р. № 143/514.
8. Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України “Зміни та доповнення до Порядку здійснення Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції України контролю за додержанням чинного законодавства України при здійсненні закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти, затвердженого наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 6 серпня 2002 р. № 238 “Про організацію роботи щодо контролю за додержанням чинного законодавства України при здійсненні закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти” // Казна. – 2004. – № 7–8.
9. Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження Інструкції про порядок проведення перевірок щодо додержання чинного законодавства при виконанні операцій з дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням” від 18 травня 2001 р. № 240.
10. Наказ Головного КРУ України “Про затвердження Стандартів державного фінансового контролю за використанням бюджетних коштів, державного і комунального майна” від 9 серпня 2002 р. № 168.
11. Наказ Головного КРУ України “Про затвердження Методичних рекомендацій по перевірці витрат на відрядження” від 21 березня 2000 р. № 24.
12. Юрій С. І., Стоян В. І., Мац М. Й. Казначейська система: Підручник. – Тернопіль: Карт-бланш, 2002. – 590 с.

ТЕМИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

1. Сутність, зміст та об’єкти бюджетного менеджменту.
2. Нормативно-правова база та предмет бюджетного менеджменту
3. Взаємозв’язок функцій і складових бюджетного менеджменту.
4. Опишіть основні задачі оптимального планування.
5. Охарактеризуйте поняття економіко-математичної моделі.
6. Визначення Основних напрямів бюджетної політики та її роль в управлінні бюджетним процесом.
7. Бюджетний кодекс України, його зміст, завдання та засади побудови.

8. Основні завдання Міністерства фінансів України, його функції та права.
9. Державне казначейство України, його призначення та функції в управлінні бюджетним процесом.
10. Структура та функції Контрольно-ревізійної служби України в управлінні бюджетним процесом.
11. Рахункова палата України та її функції в управлінні бюджетним процесом.
12. Бюджетне планування як складова бюджетного менеджменту.
13. Управлінські рішення та їхня роль у бюджетному менеджменті на етапі прогнозних розрахунків доходів і видатків бюджету.
14. Порядок складання проектів місцевих бюджетів, їх взаємозв'язок із проектом Державного бюджету України.
15. Завдання і методологія планування доходів бюджету. Інформаційне забезпечення планування доходів.
16. Планування видатків на економічну діяльність держави.
17. Поняття та принципи виконання бюджету.
18. Розпис доходів і видатків як основа виконання бюджету, порядок і терміни його складання, внесення змін і доповнень.
19. Документообіг, пов'язаний з мобілізацією доходів і його роль у бюджетному менеджменті.
20. Бюджетне фінансування та його організація.
21. Документообіг у процесі фінансування з Державного бюджету України.
22. Організація фінансування з місцевого бюджету. Документообіг у процесі фінансування з місцевого бюджету.
23. Системи касового виконання бюджету.
24. Касове виконання дохідної та видаткової частин бюджету.
25. Завдання бухгалтерського обліку виконання бюджету у фінансових органах.
26. Визначення результатів виконання бюджету.
27. Облік і звітність виконання бюджету в органах Державного казначейства України як складова бюджетного менеджменту.
28. Облік касового виконання доходів і видатків Державного бюджету України казначейською системою.
29. Звітність про виконання бюджету як складова бюджетного менеджменту.
30. Звітність розпорядників коштів як складова бюджетного менеджменту.
31. Оперативна звітність органів Державного казначейства України про виконання Державного бюджету України та її роль у прийнятті управлінських рішень.

32. Сутність і призначення фінансового контролю, його роль у бюджетному менеджменті.

33. Органи бюджетного контролю, їх повноваження.

34. Внутрішньовідомчий контроль за використанням бюджетних ресурсів.

ТЕСТИ

(дайте правильну відповідь на поставлені питання)

1. Нецільове використання бюджетних коштів – це:
  - а) витрачання їх на цілі, що не відповідають бюджетним призначенням;
  - б) витрачання їх на цілі, що не відповідають бюджетним асигнуванням;
  - в) правильно а і б.

2. Термін подачі квартальних і річних звітів про виконання місцевого бюджету:
  - а) місячний термін;
  - б) двомісячний термін;
  - в) до 1 квітня.

3. Визначте послідовність стадій виконання місцевого бюджету:
  - а) взяття бюджетних зобов'язань, отримання товарів і послуг, здійснення платежів;
  - б) здійснення платежів, взяття бюджетних зобов'язань, отримання товарів і послуг;
  - в) взяття бюджетних зобов'язань, здійснення платежів, отримання товарів і послуг.

4. За рахунок яких коштів проводиться виконання місцевих програм соціального захисту окремих категорій населення:
  - а) субвенції;
  - б) доходів, які не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів;
  - в) правильно а і б.

5. Моделювання – це:
  - а) метод отримання розв'язку економічної задачі;
  - б) процес побудови моделі, за допомогою якого вивчається функціонування об'єктів різної природи;
  - в) точне відтворення моделюючої ситуації;
  - г) процес, за допомогою якого відтворюються події, що були в минулому.

6. Моделювання складається з таких основних елементів:
- а) суб'єкта і об'єкта;
  - б) об'єкта та моделі;
  - в) суб'єкта та моделі;
  - г) суб'єкта, об'єкта та моделі.
7. Моделювання поділяється на:
- а) фізичне;
  - б) математичне;
  - в) фізичне і математичне;
  - г) фізичне, хімічне, математичне.
8. Критерієм оптимальності називають:
- а) показник, який має економічний зміст, служить способом формалізації конкретної мети управління і виражається за допомогою цільової функції;
  - б) ефективність використання капітальних вкладень в об'єкти інвестування;
  - в) оптимальний розв'язок, знайдений за допомогою економіко-математичної моделі;
  - г) математичне вираження цільової функції.
9. Цільова функція:
- а) визначає кількість розв'язків поставленої задачі;
  - б) математично виражає границі зміни параметрів, які використовуються в моделі;
  - в) математично зв'язує між собою складові моделі;
  - г) максимізує всі параметри, що входять у модель.
10. Система обмежень:
- а) обмеження, які накладаються на випуск окремих видів товарів за рахунок маркетингових досліджень;
  - б) визначає границі зміни параметрів і характеристик об'єкта;
  - в) визначає кількість розв'язків поставленої задачі;
  - г) обумовлює зв'язок між критерієм оптимальності і цільовою функцією;
  - д) математичною формалізацією системи обмежень.
11. Оптимізація – це:
- а) точне визначення такого поєднання змінних управління, при якому забезпечується значення цільової функції нуль;
  - б) точне визначення такого поєднання змінних управління, при якому забезпечується мінімальне значення цільової функції;
  - в) точне визначення такого поєднання змінних управління, при якому забезпечується максимальне значення цільової функції;
  - г) точне визначення такого поєднання змінних управління, при якому забезпечується екстремальне значення цільової функції.

14. За наявності чого можна здійснювати платежі з бюджету?
- а) бюджетного зобов'язання;
  - б) асигнувань;
  - в) правильно а і б.
15. На підставі чого фінансові органи готують реєстри нарахованих сум для виплати допомоги сім'ям з дітьми?
- а) актів виконаних робіт;
  - б) отриманих актів звіряння розрахунків за надані послуги;
  - в) реєстрів головних розпорядників коштів.
16. На підставі чого складається протокол про бюджетне правопорушення?
- а) актів ревізії;
  - б) довідок проведених перевірок, що засвідчують факт порушення;
  - в) правильно а і б.
17. Чи можна в процесі виконання місцевого бюджету передавати кошти із загального фонду до спеціального?
- а) так, можна;
  - б) ні, не можна;
  - в) так, тільки за рішенням відповідної ради.
18. Що таке бюджетний розпис?
- а) план розподілу бюджетних зобов'язань;
  - б) документ, в якому встановлюється розподіл доходів і фінансування бюджету, бюджетних асигнувань головним розпорядникам;
  - в) документ, що містить обсяги готівкових коштів головним розпорядникам.
19. В якому порядку здійснюються видатки в разі неприйняття рішення про місцевий бюджет?
- а) відповідно до рішення попереднього бюджетного періоду, за винятком капітальних видатків;
  - б) відповідно до затвердженого рішення, за винятком капітальних видатків;
  - в) захищені статті відповідно до затвердженого рішення, за винятком капітальних видатків.
20. Хто забезпечує виконання місцевих бюджетів?
- а) відділення Державного казначейства України;
  - б) місцеві податкові органи;
  - в) Рада Міністрів Автономної Республіки Крим, обласні та районні державні

адміністрації, виконавчі органи місцевих рад.

21. Чи можуть здійснюватися місцеві запозичення до прийняття рішення про відповідний бюджет?
- а) лише на покриття дефіциту;
  - б) лише з метою погашення основної суми боргу;
  - в) неправильно а і б.
22. Що передбачає казначейська форма обслуговування місцевих бюджетів?
- а) здійснення розрахунково-касового обслуговування розпорядників бюджетних коштів;
  - б) здійснення контролю бюджетних повноважень;
  - в) правильно а і б.
23. Що забезпечує керівник місцевого фінансового органу при виконанні бюджету протягом бюджетного періоду?
- а) відповідність розпису місцевого бюджету встановленим бюджетним призначенням;
  - б) відповідність бюджетних зобов'язань кошторису;
  - в) правильно а і б.
24. До яких платежів належать платежі, пов'язані з виконанням гарантійних зобов'язань?
- а) до платежів за поточними видатками;
  - б) до платежів з погашення основної суми боргу;
  - в) неправильно а і б.
25. Головні розпорядники бюджетних коштів – це:
- а) керівники місцевих державних адміністрацій;
  - б) керівники підприємств;
  - в) обласні установи;
  - г) госпрозрахункові організації.
26. Проведення видатків та оплата готівкою органами державного казначейства України здійснюється відповідно до:
- а) розпису доходів і видатків;
  - б) кошторису бюджетної установи;
  - в) платіжних доручень;
  - г) даних про територіальне розташування мережі установ.
27. Дані про територіальне розташування мережі установ надають:
- а) органи державного казначейства;
  - б) головні розпорядники коштів;
  - в) виконавчі органи влади;

г) державні адміністрації.

28. Для обліку витрат розпорядників бюджетних коштів на їх ім'я відкриваються рахунки в:

- а) органах Державного казначейства України;
- б) уповноважених банках;
- в) податкових органах;
- г) бюджетних установах.

29. Платіжне доручення на перерахування коштів готує:

- а) операційний відділ;
- б) відділ звітності;
- в) головний розпорядник бюджетних коштів;
- г) власники рахунків.

30. Для отримання готівки для виплати заробітної плати бюджетна установа подає:

- а) реєстр на здійснення видатків;
- б) платіжне доручення;
- в) відомість на виплату заробітної плати;
- г) довіреність на отримання готівки.

31. Розпорядник бюджетних коштів може брати бюджетні зобов'язання відповідно до:

- а) Закону про Державний бюджет України;
- б) кошторису доходів і видатків;
- в) звіту про виконання кошторису;
- г) фінансового плану установи.

32. На які рахунки головних розпорядників бюджетних коштів зараховуються бюджетні асигнування?

- а) розрахункові;
- б) реєстраційні;
- в) особові;
- г) спеціальні реєстраційні.

33. На підставі якого документа фінансового органу здійснюється перерахування дотацій місцевим бюджетам?

- а) виписки з рахунків;
- б) платіжних доручень;
- в) розподілу коштів;
- г) меморіального ордеру.

34. Підставою для здійснення видатків розпорядників та одержувачів бюджетних коштів є:

- а) кошторис доходів і видатків;
- б) платіжні доручення;
- в) заява розпорядника та одержувача коштів;
- г) план використання бюджетних коштів.

35. Виконання Державного бюджету України за видатками ґрунтується на принципі:

- а) цільового використання коштів;
- б) функціонування єдиного казначейського рахунка;
- в) єдності каси;
- г) субсидіарності.

36. Які розділи не відносяться до розпису Державного бюджету України?

- а) розпис доходів бюджету;
- б) розпис фінансування бюджету;
- в) розпис асигнування бюджету;
- г) розпис боргових зобов'язань.

37. Внесення змін до розпису здійснюється у випадках:

- а) скорочення видатків;
- б) ухвалення рішення про розподіл нерозподілених бюджетних асигнувань між головними розпорядниками;
- в) нецільового використання коштів розпорядниками;
- г) зміни статусу розпорядника.

38. Основним плановим документом бюджетної установи є:

- а) розпис бюджету;
- б) кошторис доходів і видатків;
- в) план асигнувань;
- г) штатний розпис установи.

39. Хто затверджує кошторис розпоряднику бюджетних коштів?

- а) головний бухгалтер установи;
- б) орган Міністерства фінансів України;
- в) вищестоящий розпорядник коштів;
- г) керівник установи.

40. Які з нижчевказаних документів розпорядники коштів подають в органи Державного казначейства України для відкриття рахунка?

- а) заява на відкриття рахунка;
- б) витяг із розпису бюджету;
- в) кошторис доходів і видатків установи;
- г) звіт про виконання кошторису установи.

41. Які рахунки органи держаного казначейства відкривають розпорядникам коштів?
- а) особові;
  - б) розрахункові;
  - в) поточні;
  - г) балансові.
42. Які групи видатків є в економічній класифікації видатків бюджету?
- а) поточні і капітальні;
  - б) поточні і нерозподілені;
  - в) поточні, капітальні, нерозподілені та бюджетне фінансування;
  - г) поточні, капітальні, нерозподілені та кредитування за вирахуванням погашення.
43. За яких умов здійснюються платежі з бюджету?
- а) наявності бюджетного зобов'язання;
  - б) наявності бюджетного асигнування;
  - в) правильно а і б.
44. Як отримують бюджетні кошти фізичні та юридичні особи, що не мають статусу бюджетної установи?
- а) шляхом їх затвердження в рішенні;
  - б) лише через розпорядника бюджетних коштів;
  - в) неправильно а і б.
45. На яких стадіях бюджетного процесу здійснюється фінансовий контроль та оцінка ефективності використання бюджетних коштів?
- а) на стадії формування бюджету;
  - б) на стадії виконання бюджету;
  - в) правильно а і б.
46. У яких випадках залишок невикористаних асигнувань переноситься на наступний бюджетний період?
- а) за рішенням відповідної ради;
  - б) за рішенням керівника місцевого фінансового органу при наявності залишку на початок року;
  - в) неправильно а і б.
47. Чи мають право здійснювати запозичення бюджетні установи?
- а) так, якщо це передбачено рішенням;
  - б) так, у разі наявності тимчасово вільних коштів;
  - в) ні, не мають.

48. Чи допускається фінансування окремих бюджетних установ із різних бюджетів?
- а) заборонено, крім визначених Законом про Державний бюджет України;
  - б) заборонено;
  - в) неправильно а і б.
49. У яких випадках можуть бути внесені зміни до відповідного бюджету?
- а) у разі перевиконання чи недовиконання дохідної частини загального фонду бюджету;
  - б) у разі зміни міжбюджетних трансфертів;
  - в) правильно а і б.
50. З якого моменту податки, збори й інші доходи визнаються зарахованими в дохід місцевого бюджету?
- а) з часу зарахування на рахунок відповідного бюджету;
  - б) з часу зарахування на аналітичні рахунки в управліннях Державного казначейства України;
  - в) неправильно а і б.
51. Вкажіть стадії виконання місцевого бюджету за видатками:
- а) взяття бюджетних зобов'язань;
  - б) використання товарів, робіт і послуг на виконання бюджетних програм;
  - в) правильно а і б.
52. Як відображається у звітності надпланові надходження, що розподіляються між Державним бюджетом України та відповідними місцевими бюджетами?
- а) як дотація вирівнювання;
  - б) як додаткова дотація.;
  - в) як перевищення доходів над видатками.
53. Що забезпечують головні розпорядники бюджетних коштів у процесі виконання місцевого бюджету?
- а) досягнення конкретних результатів;
  - б) належне управління бюджетними асигнуваннями;
  - в) правильно а і б.
54. Які рішення забороняється приймати органам державної влади після введення в дію Закону про Державний бюджет України?
- а) рішення щодо перерозподілу субвенцій;
  - б) рішення, які не забезпечені бюджетними асигнуваннями;
  - в) правильно а і б.
55. В які терміни здійснюється перерахування сум субвенції на

виконання державних програм соціального захисту населення?

- а) раз на місяць (5 числа);
- б) два рази на місяць (5 та 25 числа);
- в) три рази на місяць (5, 15 та 25 числа).

56. За рахунок яких коштів здійснюються видатки на обслуговування боргу бюджету Автономної Республіки Крим і міських бюджетів?

- а) за рахунок коштів бюджету розвитку;
- б) за рахунок коштів спеціального фонду бюджету;
- в) за рахунок коштів загального фонду бюджету.

ПИТАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

1. Сутність, зміст та об'єкти бюджетного менеджменту.
2. Нормативно-правова база та предмет бюджетного менеджменту
3. Взаємозв'язок функцій і складових бюджетного менеджменту.
4. Опишіть основні задачі оптимального планування.
5. Охарактеризуйте поняття економіко-математичної моделі.
6. Опишіть основні етапи моделювання, їхні характеристики.
6. Нормативно-правова база управління бюджетом.
7. Бюджетний кодекс України як основа визначення засад організації бюджетного процесу.
8. Які ознаки покладено в основу класифікації економіко-математичних моделей?
9. Опишіть якісні характеристики основних економічних моделей.
10. У чому сутність загальних принципів економіко-математичного моделювання?
11. Дайте тлумачення загальних принципів економіко-математичного моделювання.
12. Бюджетна класифікація та її роль в управлінні бюджетним процесом.
13. Бюджетний дефіцит і профіцит: причини, наслідки та межі.
14. Структура та принципи бюджетної системи України.
15. Складові частини бюджету.
16. Стадії виконання Державного бюджету України за видатками.
17. Бюджетне призначення як повноваження, що надане головному розпоряднику бюджетних коштів.
18. Бюджетні зобов'язання, що беруться розпорядниками коштів, і проведення видатків у межах бюджетних асигнувань.
19. Визначення та схвалення Основних напрямів бюджетної політики та її роль в управлінні бюджетним процесом.

20. Бюджетний кодекс України, його зміст, завдання та засади побудови.
21. Основні завдання Міністерства фінансів України, його функції та права.
22. Державне казначейство України, його призначення та функції в управлінні бюджетним процесом.
23. Структура та функції Контрольно-ревізійної служби України в управлінні бюджетним процесом.
24. Рахункова палата України та її функції в управлінні бюджетним процесом.
25. Бюджетне планування як складова бюджетного менеджменту.
26. Управлінські рішення та їх роль у бюджетному менеджменті на етапі прогнозних розрахунків доходів і видатків бюджету.
27. Порядок складання проектів місцевих бюджетів, їх взаємозв'язок із проектом Державного бюджету України.
28. Планування видатків на економічну діяльність держави.
29. Поняття та принципи виконання бюджету.
30. Розпис доходів і видатків як основа виконання бюджету, порядок і терміни його складання, внесення змін і доповнень.
31. Документообіг, пов'язаний із мобілізацією доходів та його роль у бюджетному менеджменті.
32. Бюджетне фінансування та його організація.
33. Документообіг у процесі фінансування з Державного бюджету України.
34. Організація фінансування з місцевого бюджету. Документообіг у процесі фінансування з місцевого бюджету.
35. Системи касового виконання бюджету.
36. Касове виконання дохідної та видаткової частин бюджету.
37. Завдання бухгалтерського обліку виконання бюджету у фінансових органах.
38. Визначення результатів виконання бюджету.
39. Облік і звітність виконання бюджету в органах Державного казначейства України як складова бюджетного менеджменту.
40. Облік касового виконання доходів і видатків Державного бюджету України казначейською системою.
41. Звітність про виконання бюджету, як складова бюджетного менеджменту.
42. Звітність розпорядників коштів як складова бюджетного менеджменту.
43. Оперативна звітність органів Державного казначейства України про виконання Державного бюджету України та її роль у прийнятті управлінських рішень.
44. Сутність і призначення фінансового контролю, його роль у бюджетному менеджменті.
45. Органи бюджетного контролю, їх повноваження.
46. Внутрішньовідомчий контроль за використанням бюджетних ресурсів.
47. Сформулюйте особливості бюджетної системи як об'єкта моделювання.

ТЕМИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

1. Сутність і зміст бюджетного менеджменту як підсистеми фінансового менеджменту.
2. Об'єкт і суб'єкт системи управління бюджетом.
3. Складові бюджетного менеджменту: взаємозв'язок його функцій і складових.
  4. Бюджет як фінансовий план, склад і структура його доходів і видатків.
  5. Бюджетна класифікація та її роль в управлінні бюджетним процесом.
  6. Бюджетний дефіцит і профіцит: причини, наслідки та межі.
  7. Організація та завдання управління бюджетними потоками.
8. Бюджетний устрій і бюджетна система.
9. Структура та принципи бюджетної системи України.
10. Складові частини бюджету.
11. Принципи та етапи побудови економіко-математичних моделей у бюджетному менеджменті.
12. Управління бюджетним процесом як об'єкт математичного моделювання.
13. Бюджетне планування як складова частина фінансового, його зміст, принципи та завдання.
14. Управлінські рішення та їх роль у бюджетному менеджменті на етапі прогнозних розрахунків доходів і видатків бюджету.
15. Організація бюджетного планування. Характеристика основних етапів розробки проекту бюджету.
16. Розгляд проекту Державного бюджету України в Кабінеті Міністрів.
17. Порядок складання проектів місцевих бюджетів, їх взаємозв'язок із проектом Державного бюджету України стосовно бюджетної реформи в країні.
18. Зміст проектів рішень про місцевий бюджет і матеріалів, які до нього додаються.
19. Затвердження місцевих бюджетів.
20. Розподіл обсягів міжбюджетних трансфертів між державним і місцевими бюджетами.
21. Моделювання змішаного фінансування та визначення величини пайової участі бюджетних ресурсів стосовно загального та спеціального фондів.
22. Поняття та принципи виконання бюджету. Органи, що забезпечують виконання бюджету, розподіл функцій між ними.
23. Стадії виконання Державного бюджету України за видатками.
24. Бюджетне призначення як повноваження, надане головному розпоряднику бюджетних коштів.
25. Бюджетні зобов'язання, що беруться розпорядниками коштів і проведення видатків у межах бюджетних асигнувань.

26. Касове виконання дохідної та видаткової частин бюджету.
27. Організація синтетичного й аналітичного обліку виконання бюджету.
28. Значення аналітичного обліку для оперативного керівництва виконанням бюджету.
29. Облік грошових коштів і доходів бюджету.
30. Визначення результатів виконання бюджету. Складання заключного балансу з виконання бюджету.
31. Особливості обліку виконання бюджетів місцевого самоврядування.
32. Організація обліку та звітності виконання бюджету в органах Державного казначейства України.
33. Облік доходів Державного бюджету України казначейською системою.
34. Облік касового виконання видатків Державного бюджету України казначейською системою.
35. Облік операцій із виконання місцевих бюджетів в органах казначейства.
36. Звітність про виконання бюджету як складова бюджетного менеджменту.
37. Оперативна звітність органів Державного казначейства України про виконання Державного бюджету України.
38. Звітність фінансових органів про виконання місцевих бюджетів.
39. Розгляд звіту про виконання Закону про Державний бюджет України.
40. Сутність і призначення фінансового контролю, його роль у бюджетному менеджменті.
41. Органи фінансового контролю, їх повноваження.
42. Рахункова палата України, її функції, права та завдання в організації контролю за виконанням бюджету.
43. Державна контрольно-ревізійна служба в Україні, її завдання.
44. Податковий контроль і його організація в Україні.
45. Контроль Державного казначейства України за виконанням бюджету.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Бюджетний кодекс України як основа визначення засад організації бюджетного процесу.
2. Бюджетний дефіцит і профіцит: причини, наслідки та межі.
3. Бюджетна система України та її принципи.
4. Поняття моделі та моделювання в управлінні бюджетним процесом.
5. Класифікація економіко-математичних моделей.
6. Принципи та етапи побудови економіко-математичних моделей у бюджетному менеджменті.
7. Управління бюджетним процесом як об'єкт математичного моделювання.
8. Організація бюджетного планування. Характеристика основних етапів розробки проекту бюджету.

9. Розгляд проекту Державного бюджету України в Кабінеті Міністрів.
10. Затвердження Державного бюджету України. Закон про Державний бюджет України та його зміст.
11. Розгляд і затвердження місцевих бюджетів.
12. Вибір портфеля проектів програм і заходів, що фінансуються за рахунок бюджетних коштів за умови подільності проектів.
13. Поняття та принципи виконання бюджету. Органи, що забезпечують виконання бюджету і розподіл функцій між ними.
14. Стадії виконання Державного бюджету України за видатками.
15. Бюджетне призначення як повноваження, надане головному розпоряднику бюджетних коштів.
16. Суб'єкти управління касовим виконанням бюджету.
17. Бюджетні трансферти. Взаємні розрахунки між бюджетами, причини їх виникнення та порядок проведення. Документообіг.
18. Облікова інформація виконання бюджету як база прийняття управлінських рішень.
19. Визначення результатів виконання бюджету. Складання заключного балансу з виконання бюджету.
20. Звітність про виконання бюджету як складова бюджетного менеджменту.
21. Оперативна звітність органів Державного казначейства України про виконання Державного бюджету України та її вплив на прийняття управлінських рішень.
22. Розгляд звіту про виконання Закону про Державний бюджет України.
23. Сутність та призначення фінансового контролю, його роль у бюджетному менеджменті.

ЗАДАЧА

Використовуючи модель змішаного фінансування, визначити пайову участь (фінансування) регіону в реалізації 10 проектів, які мають соціально-економічну цінність для цього регіону. Соціальні вигоди для регіону характеризуються покращенням екології, збільшенням кількості робочих місць і відповідних надходжень до бюджетних і позабюджетних фондів.

Вхідні параметри моделі:

№ п/п проектів	P_i (грн.)	a_i	b_i	u	r_i
1.	100000	0,4	0,8	0,3	0,1
2.	200000	0,5	0,7	0,3	0,1
3.	500000	0,6	0,9	0,3	0,1
4.	150000	0,4	0,8	0,3	0,1
5.	250000	0,6	0,7	0,3	0,1

6.	300000	0,4	0,9	0,3	0,1
7.	450000	0,5	0,7	0,3	0,1
8.	380000	0,3	0,9	0,3	0,1
9.	260000	0,6	0,8	0,3	0,1
10.	440000	0,4	0,9	0,3	0,1

Розв'язати цю задачу за допомогою засобів Microsoft Excel

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України: Затверджена Верховною Радою України 26 червня 1996 року. – К., 1996.
2. Закон України “Бюджетний кодекс України” від 21 червня 2001 р. № 2542-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 37.
3. Закон України “Про Державний бюджет України на 2004 рік”. – К., 2003.
8. Закон України “Про внесення змін до Кримінального і Кримінально-процесуального кодексів України щодо посилення боротьби порушеннями бюджетного законодавства” від 7 жовтня 1997 р № 552/97.
9. Закон України “Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні” від 5 лютого 1998 р. № 83/98.
10. Закон України “Про Рахункову палату Верховної Ради України” 315/96-ВР від 11 липня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 45.
11. Закон України “Про джерела фінансування органів державної влади від 30 червня 1999 р № 783-XIV.
12. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність а Україні” від 16 липня 1999р. № 996-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 40.
13. Закон України “Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти” від 22 лютого 2000 р. № 1490-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 20.
14. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти” від 16 січня 2003 р. № 434-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 14.
15. Закон України “Про гуманітарну допомогу” від 22 жовтня 1999 р. № 1192-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 51.
16. Указ Президента України “Про Державне казначейство України” від 27 квітня 1995 р. №335/95 //Фінанси України. –1996. –№ 7.

17. Указ Президента України “Про зміцнення фінансової дисципліни та запобігання правопорушенням у бюджетній сфері” від 11 січня 2002 р. № 6 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 52.
18. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ” від 28 лютого 2002 р. № 228 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 9.
19. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження переліку груп власних надходжень бюджетних установ, вимог щодо їх утворення та напрямів використання” від 17 травня 2002 р. № 659.
20. Постанова Кабінету Міністрів України “Про порядок повернення бюджетних коштів, отриманих як субвенція, до відповідного бюджету в разі їх нецільового використання” від 11 квітня 2002 р. № 495.
21. Положення про Державне казначейство України: Затвержене Постановою Кабінету Міністрів України від 31 липня 1995р. № 590 // Фінанси України. – 1996. – № 7.
22. Порядок взаємодії між органами Державного казначейства України та органами державної податкової служби України в процесі виконання державного та місцевих бюджетів за доходами: Затверджений наказом Державного казначейства України та Державної податкової адміністрації України 25 квітня 2002 р. № 74/194.
23. Порядок ведення Міністерством фінансів України обліку державного боргу та операцій, пов’язаних з ним: Затверджений наказом Міністерства фінансів України від 22 січня 2001 р. № 42.
24. Порядок призупинення бюджетних асигнувань: Затверджений наказом Міністерства фінансів України від 15 травня 2002 р. № 129.
25. Порядок взаємного інформування органів державної контрольно-ревізійної служби України та органів державної податкової служби України про факти фінансових порушень та вжиті заходи: Затверджений наказом Головного КРУ та ДПА України від 22 грудня 2002 р. № 143/514.
26. Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України “Зміни та доповнення до Порядку здійснення Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції України контролю за додержанням чинного законодавства України при здійсненні закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти, затвердженого наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 6 серпня 2002 р. № 238 “Про організацію роботи щодо контролю за додержанням чинного законодавства України при здійсненні закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти” // Казна. – 2004. – № 7–8.
27. Наказ Міністерства Фінансів України “Про подання Державними податковими інспекціями та фінансовими органами звітів та інформації Державному казначейству України” від 29 березня 1996 р. № 53 // Збірник нормативних актів. – К., 1996.

28. Наказ Державного казначейства України “Порядок обслуговування державного бюджету за видатками” від 25 травня 2004 р. № 89 // Казна. – 2004. – № 7–8.
29. Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження Формату та регламенту обміну інформацією між регіональними фінансовими органами та регіональними органами Державного казначейства України” від 2 вересня 2003 р. № 527.
30. Наказ Державного казначейства України “Про затвердження порядку виконання державного бюджету за доходами” від 19 грудня 2000 р. № 131.
31. Наказ Державного казначейства України “Про затвердження порядку обліку зобов’язань розпорядників коштів бюджету в органах Державного казначейства” від 19 жовтня 2000р. № 103 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 44.
32. Наказ Державного казначейства України “Про затвердження Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності виконання державного та місцевих бюджетів в органах Державного казначейства України” від 28 листопада 2000 р. № 119.
33. Наказ Міністерства фінансів України “Про бюджетну класифікацію та її запровадження” від 27 грудня 2001 р. № 604.
34. Наказ Державного казначейства України “Про затвердження Порядку відображення в обліку операцій в іноземній валюті” від 24 липня 2001 р. № 126.
35. Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету” від 28 січня 2002 р. № 57.
36. Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження Інструкції про порядок проведення перевірок щодо додержання чинного законодавства при виконанні операцій з дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням” від 18 травня 2001 р. № 240.
37. Наказ Головного КРУ України “Про затвердження Стандартів державного фінансового контролю за використанням бюджетних коштів, державного і комунального майна” від 9 серпня 2002 р. № 168.
38. Наказ Головного КРУ України “Про затвердження Методичних рекомендацій по перевірці витрат на відрядження” від 21 березня 2000 р. № 24.
39. Кодекс Міжнародного валютного фонду щодо належної практики забезпечення прозорості в бюджетно-податковій сфері: Прийнятий Виконавчою радою МВФ 23 березня 2001 р.
40. Постанова правління Національного банку України “Про затвердження положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні” від 19 лютого 2001 р. № 72.
41. Брігхем Є. Ф. Основи фінансового менеджменту / Пер. з англ. – К.: Молодь, 1997. – 1000 с.
42. Глухов В. В., Бахрамов Ю. М. Финансовый менеджмент: Учебное

пособие. – СПб., 1995.

43. Жданов С. А. Экономические модели и методы в управлении. – М.: Дело и сервис, 1998. – 176 с.

44. Іващук О. Т. Економетричні методи і моделі: Навчальний посібник. – Тернопіль: Економічна думка, 2002. – 348 с.

45. Лященко І. М. Економіко-математичні методи та моделі сталого розвитку. – К.: Вища школа, 1999. – 234 с.

46. Мелкумов Я. С. Экономическая оценка эффективности инвестиций и финансовых инвестиционных проектов. – М.: Дело и сервис, 1997. – 160 с.

47. Опарін В. М., Сафонова Л. Д. Сутність і складові бюджетного менеджменту // Фінанси України. – 1998. – № 2. – С. 60–66.

48. Пуховкіна М., Коломиє В. Роль НБУ у касовому виконанні державного бюджету // Вісник НБУ. – 1998. – № 1.

49. Серсо В. Принципи розподілу коштів на капітальні інвестиції згідно з Бюджетним кодексом // Бюджетний і податковий огляд. – 2002. – Березень. – С. 76–81.

50. Фомин Г. П. Математические методы и модели в коммерческой деятельности: Учебник. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 544 с.

51. Эддоус М., Стэнсфилд Р. Методы принятия решений / Пер. с англ. под ред. чл.-кор. РАН И. И. Елисеевой. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1997. – 590 с.

52. Чечуліна О., Сушко Н. Коментар до системи бухгалтерського обліку з виконання Державного та місцевих бюджетів // Бухгалтерський облік і аудит. – 1998. – № 4. – С. 3–8

53. Юрій С. І., Бескид Й. М. Бюджетна система України: Навчальний посібник. – К.: НІОС, 2000.

54. Юрій С. І., Стоян В. І., Мац М. Й. Казначейська система: Підручник. – Тернопіль: Карт-бланш, 2002. – 590 с.

55. Яковлев А. И. Проектный анализ инвестиций и инноваций. – Харьков: Бизнес-Информ, 1999. – 113 с.